

Σιόραμα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

«Ο κόσμος πια θα πάλλεται σαν μια τεράστια λύρα
στο τρέμισμα του απέραντου φιλιού»

Αρθρούρος Ρεμπώ

Συνεντεύξεις

- Χάινς-Ούβε Χάουζ
- Ελένη Μουζάλα
- Μάρω Δούκα

περιεχόμενα

Θέσεις - Απόψεις - Σχόλια 4

- Αγγέλα Χριστοφίδου
Ευρώπη και Καινοτομία. Συνέντευξη
του Χάιντς-Ούβε Χάους στην Αγγέλα Χριστοφίδου

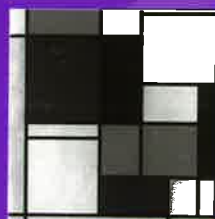
θέατρο 7

- Μαγδαλένα Ζήρα
Play On 2017

εικαστικά 9

- Χριστόδουλος Α. Χατζηχριστοδούλου
Σταυροί και Λυπηρά από την Κύπρο
- Στέφανος Χριστοδουλίδης
100 Χρόνια De Stijl

μουσική 14

- Άντρη Χατζηγεωργίου-Λυμπουρή
Συνέντευξη με τη Μουζάλα Ελένη
- Γεωργία Μιχαηλίδου
Η Φιλαρμονική του Βερολίνου στο Πάφος 2017

κινηματογράφος 20

- Ανδρέας Χατζηθωμάς
Πασχάλης Παπαπέτρου, Ένας καταξιωμένος
Σκηνοθέτης/Παραγωγός

αρχιτεκτονική 22

- Σόλων Ξενόπουλος
Κυλιόμενες

χορός 24

- Αμαλία Πικρίδου-Λούκα
Το Θρυλικό Ζευγάρι: Ρούντολφ Νουρέγιεφ και Μαρκότ Φοντέιν

Είδος θεάματος,
καθ' ὃ δι' ἐπιτηδείου φωτισμοῦ
τά ἐπὶ πίνακός τινος παριστώμενα
φαίνονται ὡς πραγματικά
καὶ ἐν χώρῳ ὑπάρχοντα.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ «ΠΡΩΪΑΣ»

λογοτεχνία 26

- Κωνσταντία Σωτηρίου, Μάρω Δούκα: Πάντα στοιχίζει να τιμούμε
τις αρχές και τις αξίες μας με το να είμαστε απλώς ο «εαυτός» μας
- Λευτέρης Παπαλεοντίου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος:
Τα χρόνια μου και τα χαρτιά μου, Χρονικό
- Νάντια Στυλιανού, Μίλτος Σταχτούρης:
Η άρθρωση του ανθρώπου
- Παναγιώτης Νικολαΐδης
Μύθος και Ιστορία στην ποίηση του Νίκου Νικολάου-Χατζημιχαήλ
- Αδαμαντία Τριάρχη-Μακρυγιάννη:
Η ομορφιά στην νουβέλα «Δώδεκα γραμματόσημα στον τοίχο»
- Ανδρέας Χατζηθωμάς
Λοῖζος Παύλου: Αρτεσιανοί στίχοι του υποσυνείδητου
- Γιώργος Πετρόπουλος, Ημερολόγιο Καταστρώματος Γ',
Η Κύπρος του Γιώργου Σεφέρη
- Ανδρέας Χατζηθωμάς
«Επιβάτες Φορτηγών», Ένα ματσικόριδο στη δίνη της ιστορίας
- Αμαλία Πικρίδου Λούκα
Τελετή Απονομής Πανελληνίων Λογοτεχνικών Βραβείων
«ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑ ΠΕΤΡΙΔΗ»
- Γιώργος Χριστοδουλίδης
Πρώτο Διεθνές Poetry Slam στην Κύπρο

51 απάνθισμα με άρωμα ... κυπριακό

- Θεοδόσης Πυλαρινός
Κείμενα με κυπριακό ενδιαφέρον και πατρότητα στο περιοδικό
Νεοελληνική Λογοτεχνία του Τώνη Ζαχαράκη

εν' όψει 54

Ανδρέας Χατζηθωμάς, Παρουσίαση του τεύχους 1871 του
Περιοδικού ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

56 ενθύμιον

Η «Νέα Εστία» Αθηνών, τεύχος 659, Χριστούγεννα 1954

Εξώφυλλο:

Χρίστος Χρίστου
«Ασπασμός», 2017

Διόραμα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τεύχος 11
Μάρτιος - Απρίλιος 2017

Εκδότης
Ανδρέας Χατζηθωμάς

Συνεργάτες
Θεοδόσης Πυλαρινός
Λευτέρης Παπαλεοντίου
Νάντια Στυλιανού
Γεωργία Μιχαηλίδου
Άντρη Χατζηγεωργίου - Λυμπουρή
Παναγιώτης Νικολαΐδης
Αδαμαντία Τριάρχη - Μακρυγιάννη
Μαγδαλένα Ζήρα
Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου
Αγγέλα Χριστοφίδου
Κωνσταντία Σωτηρίου
Στέφανος Χριστοδουλίδης
Γιώργος Πετρόπουλος
Γιώργος Χριστοδουλίδης
Αμαλία Πικρίδου - Λούκα

Επιμέλεια Έλνς & Επιμέλεια Έκδοσης
Ανδρέας Χατζηθωμάς

Διόρθωση κειμένων
Ανδρέας Οικονομίδης

Σχεδιασμός, Σελιδοποίηση & Εκτύπωση
Τυπογραφείο Theopress Ltd
Τηλ.: +357 22730404

Σχεδιασμός Λογοτύπου
Έλενα Γεωργιάδου

Κάθε ενυπόγραφο κείμενο
εκφράζει την προσωπική άποψη
του συγγραφέα του

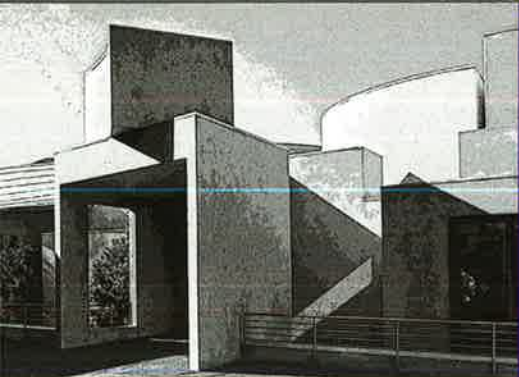
Κεντρική Διάθεση

Διόραμα
Ανδρέας Χατζηθωμάς
Αρμενίας 16,
2003 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: + 357 99 653588
Email: eteandros@hotmail.com

Συνδρομές
Ετήσια Συνδρομή Κύπρου: €30
Ετήσια Συνδρομή Εξωτερικού: €50
Τιμή τεύχους: €5

Το παρόν τεύχος έχει επιχορηγηθεί από τις Πολιτικές
Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
επιχορήγηση δε σημαίνει την αποδοχή του περιεχόμενου
ή των απόψεων που εκφράζονται από τη Συντακτική
Επιτροπή από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας
Πολιτισμού.

ISSN 2421-7964

αρχιτεκτονική

Με την ανόρθωση του σώματος στον κατακόρυφο άξονα και την στήριξη στα δυο κάτω άκρα, η κίνηση αποκτά μορφές που συναρτώνται εν μέρει με τον σκοπό του βαδίσματος, εν μέρει με παράγοντες όπως η ηλικία, η κληρονομικότητα, ή η μυοσκελετική δομή, αλλά κυρίως με παράγοντες πολιτιστικούς, όπως για παράδειγμα το επάγγελμα ή η ιδιαίτερη δραστηριότητα.

Κυλιόμενες

Παρατηρούνται διαφορές στο άνοιγμα των ποδιών, στην κλίση του κορμού, στον τρόπο πατήματος στο έδαφος, αλλά και στην εναλλασσόμενη κατανομή του σωματικού βάρους στα δύο πόδια, στη σχέση του σώματος με τον χώρο. Προβάλλει μάλιστα η παράδοξη εικόνα σωμάτων τα οποία ορίζονται από τον κατακόρυφο άξονα, αλλά κινούνται κατά την οριζόντια κατεύθυνση.

Η στάση του σώματος και ο τρόπος βαδίσματος αυτών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα θεωρούμενα μη χειρωνακτικά επαγγέλματα, για παράδειγμα, χαρακτηρίζεται από μάλλον όρθια διάταξη, με τα πόδια το ένα κοντά στο άλλο. Αντίθετα, τα πόδια ενός εργαζόμενου στις οικοδομές εμφανίζονται πιο ανοικτά, όπως επίσης και τα χέρια, κάτι που πιθανότατα οφείλεται στο για πολλά χρόνια κοπιώδες έργο της μεταφοράς μεγάλου βάρους φορτίων και οικοδομικών υλικών, ή στις επαναλαμβανόμενες κάμψεις της μέσης κατά την συναρμολόγηση κατασκευών.

Στην τελευταία περίπτωση, το βάδισμα αποκτά μια ταλάντωση κατά την κατα-

κόρυφη έννοια, σαν το σώμα να ανασπώνεται, στη συνέχεια να βυθίζεται, και πάλι να ανασπώνεται, παρακολουθώντας τον ρυθμό του βηματισμού.

Υποθέτοντας βέβαια ότι η κίνηση είναι εργαλείο όχι μόνο για την χρήση του χώρου, αλλά σε μεγάλο βαθμό και για την αντίληψή του, τότε η αντίληψη καθίσταται διαφορετική ανάλογα με τις διαφορετικές μορφές και ρυθμούς κίνησης.

Σόλων ενόπουλος

Αρχιτέκτονας,
Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ
Κοσμήτορας Σχολής Αρχιτεκτονικής και
Γεωπεριβαλλοντικών Επιστημών,
Πανεπιστήμιο Νεάπολης, Πάφος

πατησιά. Χαίρεται το προχώρημα του κορμιού πάνω απ'την ανάγλυφη τούτη ταινία που είναι το έδαφος. Και το πνεύμα ευφραίνεται από τους άπειρους συνδυασμούς των τριών διαστάσεων του Χώρου, που μας συντυχαίνουν και αλλάζουν στο κάθε μας βήμα ένα γύρω μας... μετρούμε τη γη με τον κόπο του κορμιού μας...»,¹

Ενώ όμως οι συναρπαστικές αυτές σχέσεις του σώματος με το έδαφος και τον χώρο διαμορφώνουν ένα δυναμικό αντιληπτικό σύστημα, στις περιπτώσεις ανόδου και καθόδου κλιμάκων, οι διαφοροποιήσεις προβάλλουν ακόμα πιο ανάγλυφα, και με μεγαλύτερη ένταση, αναδεικνύοντας την πρωτεύουσα σημασία τόσο της τρίτης χωρικής διάστασης, όσο και της τέταρτης διάστασης, αυτής του χρόνου. Του χρόνου, όχι ως συνεχή, ενιαία διάρκεια, αλλά ως αλληλουχία τμημάτων, κάθε ένα από τα οποία υφίσταται ως διαφορετική χρονική διάρκεια ταυτισμένη με συγκεκριμένο χωρικό μέγεθος.

Άτομα νεαρής ηλικίας ανεβοκατεβαίνουν σκάλες με ταχύτητα και κάποιες φορές τρέχοντας καλύπτουν δύο ή τρία σκαλιά με αλματώδη διασκελισμό. Αντίθετα άλλοι, μεγαλύτεροι, με έκδηλη αγωνία, καταφεύγουν στο κράτημα και την έλξη του χειρολισθήρα, είτε για να

υποβοηθηθούν στο ανέβασμα, είτε από ανασφάλεια, για να διατηρήσουν την απαιτούμενη ευστάθεια κατά την κάθοδο. Για την αποφυγή ατυχήματος, επιβάλλεται προσοχή και εγρήγορση, χωρίς να υπάρχουν περιθώρια για αφαίρεση ή ρέμβασμα. Οι χρόνοι ανόδου ή καθόδου είναι αργοί, ενώ μεγιστοποιείται η φυσική προσπάθεια που καταβάλλεται για την επίτευξη του μικρού έως ελάχιστου έργου.

Με το μηχανικό εφεύρημα, όμως, των κυλιόμενων κλιμάκων, αντιμετωπίστηκαν ακαριαία τα πρακτικά προβλήματα ανόδου ή καθόδου και διευκολύνθηκε η μεταξύ επιπέδων κατακόρυφη επικοινωνία μεγάλων αριθμών ατόμων. Ταυτόχρονα, ελαχιστοποιήθηκε η φυσική κόπωση που ήταν το αποτέλεσμα της αντίστοιχης φυσικής προσπάθειας. Ο χρόνος ανόδου ή καθόδου μειώνεται, ιδιαίτερα όταν κάποιοι χρήστες δεν μένουν ακίνητοι κατά την διάρκεια της μεταφοράς τους, αλλά ταυτόχρονα με την κύλιση της κλίμακας συνεχίζουν τον βηματισμό τους. Συνήθως κατά την κάθοδο, σπάνια κατά την άνοδο.

Ενώ όμως η υιοθέτηση των κυλιόμενων κλιμάκων είχε αυτά τα χρηστικά αποτελέσματα, από την άποψη της σχέσης της κίνησης με την αντίληψη του χώρου, τα πράγματα άλλαξαν άρδην και κυρίως ως συνάρτηση της φυσικής ακινησίας του σώματος με την ταυτόχρονη μετατόπιση του στον χώρο. Τους συγκοπτόμενους, ασταθείς και εν γένει ακανόνιστους ρυθμούς των κινήσεων στις συνήθεις σκάλες, στις κυλιόμενες αντικαθιστά το αργόσυρτο σύστημα κίνησης το οποίο προσδιορίζεται από τον τεχνολογικό μηχανισμό και την εξ'αυτού συνεχή και σταθερή ταχύτητα κύλισης της κλίμακας. Η σχέση με το χώρο από απτική μετατρέπεται σε οπτική.

Με την αίσθηση ασφάλειας που προσφέρεται από την μηχανική μεταφορά και την ακινησία του σώματος, οι χρήστες έχουν την άνεση να παρακολουθήσουν και να σχολιάσουν άλλους, οι οποίοι χρησιμοποιούν την κυλιόμενη της αντίθετης, απέναντι φοράς, ή την σταθερή σκάλα που συνήθως συνοδεύει τις κυλιόμενες. Ταυτόχρονα, το βλέμμα έχει την ευχέρεια είτε να παραμένει απλανές είτε να περιπλανηθεί και να περιεργαστεί τον άμεσο περίγυρο και το ευρύτερο τοπίο, που μπορεί να είναι αστικό ή να πρόκειται για τους χώρους πολυκαταστημάτων, αεροδρομίων, μουσείων, εκθεσιακών εγκαταστάσεων. Χαρακτηριστική είναι η εικόνα της φιγούρας ενός μοναχικού ατόμου, η οποία, άγκαι ακίνητη σαν άγαλμα, διαγράφει την κεκλιμένη τροχιά η οποία διαπερνά και ορίζει αργά, σταθερά και διαγωνίως τον χώρο, στην γραμμική χάραξη που αντικατοπτρίζει την γεωμετρική συνισταμένη της οριζόντιας κίνησης και του κατακόρυφου άξο-

να. 'Η η αντίθετη εικόνα, πυκνής μάζας σωμάτων, τα οποία, σε ώρες αυξημένης κυκλοφορίας, καταλαμβάνουν, κατά дуάδες, όλο το μήκος της κυλιόμενης κλίμακας, η οποία τους μεταφέρει με σταθερή ροή. Όπως επίσης και η άλλη εικόνα σωμάτων που αναπάντεχα αναδύονται μέσω του τούνελ της κυλιόμενης κλίμακας, από την χθόνια ζωή στον ανοικτό χώρο ή την επιφάνεια του άνω επιπέδου και των οποίων η ακινησία διακόπτεται απρόσμενα, για να ακολουθηθεί από τον φυσικό βηματισμό... Η κατάσταση αντιστρέφεται με την άφιξη, από την περιοχή βαδίσματος, στην κυλιόμενη κλίμακα, η οποία παραλαμβάνει πλέον τον χρήστη και γίνεται ο φορέας για την καταβύθισή του στους μυστηριώδεις χώρους του κάτω κόσμου.

Στο βιβλίο του Γιώργου Ιωάννου «Ομόνοια 1980»² που εκδόθηκε το 1980, υπάρχουν υπέροχες ασπρόμαυρες φωτογραφίες, τραβηγμένες από τόν Ανδρέα Μπέλια, στις οποίες απεικονίζονται διάφορα άτομα να κάθονται ή να ακουμπάνε στα κτιστά πεζούλια των εισόδων /εξόδων στις κυλιόμενες κλίμακες του μετρό της Πλατείας Ομονοίας, στην Αθήνα. Χωρίς προφανή, τουλάχιστον, σκοπό, εκτός από την χαλαρή και μάλλον αδιάφορη παρακολούθηση αυτής της θεατρικής παράστασης που αενάως εκτυλίσσεται στην αρχή ή το τέλος μιας μηχανικής κίνησης εν στάσει...

¹ Δημήτρη Πικιώνη, «Κείμενα». Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1985, σελ.73

² Γιώργος Ιωάννου, «Ομόνοια 1980». Κέδρος, Αθήνα 1980